

ERZSÉBETVÁROS ÉS VIDÉKE.

Társadalmi, közművelődési, közigazgatási és közgazdasági hetilap.

Előfizetési árak: Egész évre 6 K, félévre 3 K, negyedévre 1 K 50 f, egyes szám 12 f. Hivatalos hirdetések díja: 100 szó után 4 K, minden megkezdett további 100 szó után 1 K 50 f. Nyilttéri közlemények soronként 30 f. Egyéb hirdetések díjai a kiadóhivatalban tudhatók meg.

Megjelenik
minden vasárnap.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztő címére küldendők.
Kéziratokat nem adunk vissza.
Névtelenül beküldött cikkeket lapunkban nem közölhetünk.

Bethlen Gábor.

† 1629. nov. 15.

II. Bethlen és a harminc éves háború. — Végso évei. —

A fejedelem három támadása.

Az első: 1616—1622.

A második: 1623—1624.

A harmadik: 1626.

Az első támadás.

(Folytatás.)

Erre egyéb oka is volt a fejedelemnek. Nyugaton Mátyás halála után kitört a vallásháború, mely harminc évig dúlta rettenetes kegyetlenséggel egész Európát. A harc aránylag csekély kezdetekből indult meg; eleintén alig egyéb, mint a dynastia örökös tartományainak lázadása, de utóbb mind nagyobb hullámokat vet s egészen elvesztvén eredeti jellegét, a Habsburgok túlhatalma ellen irányult nemzetközi háborúvá alakult. Ekkor Bethlen is elérkezettnek vélte az időt vágyainak, terveinek valóítására, hogy a Habsburgok Magyarországnak romjain egyesítse hazáját saját uralma alatt! Azt

ugyan nagyon jól tudta, hogy siker esetén a török rendkívüli követelésekkel fog előállani, különösen, ha segítségével dönti meg II. Ferdinánd uralmát; kerülni akarta tehát a porta tényleges beavatkozását, de biztosítani is segélyét, ha Ferdinánd lenne a győztes. Diplomatiája teljes sikert aratott, kedvező választ kapott, bár seregei már a harctéren voltak, mire ez megérkezett s Rákóczy György elfoglalta Kassát, hová Bethlen összehívta a felsőmagyarországi rendeket, akik Magyarorszag teljes hatalmú fejedelmévé választották; majd kibocsátotta kiáltványát, melyben támadását a tömérdek sérelmen kívül a végső szüzséggel indokolja, mert „Magyarország olyan állapotra jutott, amelyben az élők irigyei lehetnek a holtakra!” És ebben nem igen volt túlzás; alig is talált ellenállásra, sőt Pozsony is meghódolt, bár a nádor maga védelmezte s a vár kulcsaival együtt átadta a koronát is és november 11-ére pedig országgyűlést hirdetett. Közben Rhédei bement Morvába s egyesült Thurn gróffal, majd a készületlen Bécs alá szállottak s a csá-

szárváros kénytelen lett volna kaput nyitni a fejedelem előtt, ha Bethlent ellenségének, Homonnainak, Rákóczyn Sztropkánál, a Lengyelországban toborzott kozákhaddal vett győzelmé visszatérésre nem kényszeríti. Ekkor már együtt voltak a rendek Pozsonyban, de a fejedelem nem vett részt tanácskozásaikban, mert időközben Rákóczy súlyos csapást mérvén Homonnaira, a lengyelek kitakarodtak, mire Bethlen a Dunántúl ellen fordult és csak Sopron megvétele s a megyék behódoltatása után tért vissza Pozsonyba és elfogadta azonnal a szövetséget ajánló cseh követeket, de csak oly föltétellel hajlott a kötésre, ha évenként 300,000 frtot köteleznek a magyar végvárok védelmére. Ezalatt folytak az alkudozások Ferdinándal is, de majdnem kizárólag protestánsokból álló többség ügyet se vetett reájuk, sőt a csehek példáján indulva Ferdinándot trónvesztettnek akarják nyilvánítani, hogy a fejedelmet kiáltsák királylyá. Bethlen azonban visszariadván a rendkívüli felelősség terhétől nem fogadta el a választást, megelégedvén a fejedelmi cím-

≡ Elkészett tárcsa. ≡

Halottak napján.

„Eljősz-e majd hozzám
Feketébe, gyászba,
Harangkonduálkor
Elbúcsúzni tőlem
A halottas házba?

Eljősz-e majd hozzám
Csendes őszi estén,
Ha a szellő lengeti majd
Fekete fátylamat
A sírom keresztjén?”

Egy pár arasznyi gödör — melynek sir a neve, mely ezután magába foglalja a legvirultabb éltet egyaránt ép úgy a leggazdagabbat mint a legszegényebbet.

„Memento mori!” — A halálra gondolva — a legkegyetlenebb ember — a legérzékletlenebb szív is megindul, megrázkodik és borzongás járja át egész valóját.

Látni azt — hogy hiányzik embertársaid közül egy ismerős alak, kit kedveltél, kit sokszor láttál, mint vígan nevetgélve társaival haladt el melletted — már nincs többé.

Nincs már többé az a gondos kéz — mely bölcsöd fölött hosszú éjjen át — álmatlanul, könnyek közt virrasztott, ápolt, gondozott és fölnevelt. —

Ott hiányzik egy erős kar, — a fáradó férfi, ki küzdött, dolgozott, hogy fenntartsa övéit; egy szeretett lényvel kevesebb — mely neked mindened vala; itt elhalt a szerető hitves, — ki megosztva az élet örömeit, keserveit — kinek szeretete, gyöngédsége eloszlata a komor felhőket a csüggedő férj homlokáról. — Látni azt, hogy üresen marad az asztalnál egy hely, az édes hang elnémult soha nem hallod többé; a gyöngéd léptek elhangzottak örökre.

Hiányzik a ház kis elő harangocskája, mely csilingelésével, édes gyűgyögő csengő hangjával betöltte a házat; nincs már az okos, a játszi pajkos gyerek, kihez nagy reményeket fűztél, nagy jövőt sejtettél, kiről gondolád, hogy öreg napjaid vigasztalója, fönttartója és büszkesége lesz; mindezek nincsenek többé — elköltöztek oda, honnan nincs visszatérés.

Már magában az a gondolat úgy áthatja lelkünket, hogy talán ahol most mi állunk, holnap talán egy sírgödörrel egy kiemelkedő halommal több és az a mi sírhalmunk, hogy talán jövőre ilyenkor a mi sírhalmunkon is lobog egy pár szál gyertyácska, ha ugyan még maradt valaki, ha van még egy szerető szív, mely emlékezik ránk.

Ünnep van a temető kertben a nagy harang mélyen szomorúan zsong s a sok halvány fényt terjesztő gyertyácskák oly felhős kísérteties színt adnak. Még az ég is megünnepli halottjainak emlékét, nehéz sötét felhők borulnak a láthatáron, halkabban hull le a száraz levél is — s e misztikus félhomályban úgy képelem mintha ismerős szellemárnyakat látnék lebegni — mintha egy mély, tompa sohaj halszanék onnan a közeli sírból; talán egy sokat szenvedett lélek, egy sajtó szív — kinek már nagyon fájt az élet, aki már nem remélt, ki sokat csalódva önként kereste a halált — enyhülést, nyugalmat remélve a sötét sírban s talán még ott sem találta föl.

Viktória.

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

az egyedül elismert kellemes ízű
természetes hashajtószer.

mel. Így erősítette meg az országgyűlésen hozott törvényeket is.

Ekkor jelen voltak már Ferdinánd követői is, és hajlandók megadni bármely engedményt, csak hogy békét vagy legalább fegyverszünetet köthessenek. Az utóbbi csakugyan létesült kilenc hónapra (1620. sz. Mihály napjáig) s Ferdinánd az új országgyűlés megnyitásáig, Bethlenre ruházta Felső-Magyarország kormányát és négy vármegyét Munkács várával átenged örökre, kilencet élte fogytáig, neki adja Sziléziában Oppelnt és Ratibort, Csehországban nagy jószágot s végül kinevezi birodalmi hercegnek. A császár- király birtokában csak Győr és Komárom maradtak meg.

A fegyverszünet alapján kötendő béke tárgyalására májusra Besztercére országgyűlés rendeltetett, mire Bethlen Kassára, utazott, hívei pedig széteszlottak.

A május 31.-én megnyílt országgyűlés rendkívül népes volt, valóságos nemzetközi kongresszus, mert megjelentek a cseh, morva, sziléziai és osztrák rendek képviselői, Frigyes cseh király küldöttjei, a lengyel és török követek. Csak Ferdinánd biztosai késlekedtek oly soká, hogy már gyanakodni kezdtek rájuk a magyar urak. És méltán, mert míg Ferdinánd kicsinyes ürügyekkel húzta-halasztotta a dolgot, szövetségeket keresett és talált, és saját tartományaiban, pedig megindítván a háborút, hallani se akart arról, hogy a magyar országgyűlésen tárgyalják az uralkodóház örökös tartományainak békéjét. E vonakodás, majd megbízottjainak túlságos követelése, a gyűlést napról-napra ingerültebbé tették, midőn pedig augusztus 17.-én elhagyták Besztercét és a gyűlést föloszlatották, a rendek Bethlent királylyá kiáltották ki. A fejedelem augusztus 25.-én elfogadta a választást, de azt nem engedte meg, hogy megkoronázzák.

Ezután eléje terjesztették a gyűlés munkásságának eredményét 52 törvényben s ő mint választott király szentesítette a nagyjelentőségű végzéseket. Az új törvények a három vallást egyenlőjogúnak nyilvánítják s hogy külsőleg is azok legyenek, a három-három protestans főfelügyelőségnek megfelelően csak három püspökséget, az egrit, nyitrait és győrit tartják fenn s évenként 2—2000 forintot rendelkeznek javadalmazásukra, birtokaikat pedig lefoglalják. A jezsuitákat száműzték, de száműzöttnek nyilvánították a nagy Pázmány Pétert is. A hadi költségek fedezésére portánként 28 frt. adót vetettek ki, melyből 12-öt a jobbágy, 15-öt pedig a földesúr fizetett. Végül kirendelték a Ferdinánddal kötendő béke megállapítására a biztosokat is.

Nem akadt munkájuk, mert a háború kitört még a fegyver szünet lejárta előtt s Bethlen megvívta Nyitrát, majd a Dunántúl Pápát, Veszprémet stb. s már-már kezében volt az egész délnyugati ország-rész, midőn híre érkezett, hogy Dampierre tábornok megszállotta Pozsonyt. Vissza fordult tehát azonnal és fölmentette a koronázó várost. A német sereg majdnem teljesen szétszűllött, mert vezére a magyarokkal vívott heves csatában elesett. E nagy győzelem után jelentékeny segítséget küldött a cseheknek, de a főhadak megkéstek s a fehérhegyi ütközetben részt vett 8000 magyar nem tudta megfordítani a szerencsét és a csehek meghódoltak kegyelemre.

Ez követelőbbé tette Ferdinándot Bethlennel szemben is és megsemmisítette a besztercei törvényeket, a fejedelem király-cimének elismerését megtagadta s amnestiát ígért a hűségére visszatérőknek. A nagy csapás egyelőre csakugyan engedékenységre hangolta Bethlent, de midőn a sikerrel használt francia

közvetítéssel nyert idő alatt beavatkozásra tudta bírni a portát és II. Ozman 15.000 embert bocsátott rendelkezésére, rögtön elvetette a háború kockáját.

A harcokat Buquoy császári tábornok kezdte s Pozsony, Nagyszombat és Nyitra megvétele után Érsek-Újvár alá szállott, de az erősség fölmentésére érkezett Horvát Istvánnal vívott ütközetben elesett s táborra, 25 ágyúja a győzők kezére jutott, kik a 3000 elfogott császári zsoldost csapatonként adták el a törököknek. Ezután a fejedelem is táborba szállott, Nagyszombatot visszafoglalta, — majd János brandenburgi örgrófnak 9000 emberével való egyesülése után Pozsonyt fogta ostrom alá, de hiányos készletei miatt nem boldogult; a fölmentő sereg szétverése után Morvába vonult, hogy Magyarország megszabaduljon a háború terheitől. A csehek és morváknak azonban a fehérhegyi csata után semmi kedvük se volt új bábórára s megtagadták közreműködésüket.

Egyedül folytatni a küzdelmet Bethlen sem volt hajlandó — s békét ajánlott Ferdinándnak. Az alkudozások sokáig elhúzódtak és csak többszörös megszakítások után állapodtak meg a következő feltételekben. Bethlen lemond a királyi címről, kiadja a szent koronát, s kárpótulásul birodalmi herceg lesz, hét magyar vármegyét kap életfogytáig. Oppelnt és Ratibort örökösen, Munkácsot és Ecsedet 400.000 forintban zálogul; Ferdinánd egyszer mindenkorra 100.000 forintot fizet, a végvárak föntartására pedig évenként 50.000-et. A király 1622. január 6.-án írta alá az oklevelet Nikolsburgban, ugyan az nap adták ki a Magyarországot illető diplomát, melyben általános amnesztiát hirdet s igéri, hogy fönntartja hazánkuknak úgy vallási, mint politikai teljes szabadságát.

Ott a temetőben.

Ott a temetőben sírhalmok közt ha jársz,
Egy rég elfelejtett sirra majd rátalálsz
Kidőlt porló fejfán a szél ide-oda,
Lengeti a fátyolt s messze el is dobja.

Tedd azt újból vissza — simítsd el a rögöt.
Szerető kezéddel a durva göröngyöt.
Sáppadt virág nő majd azon a kis hanton
Ne szakítsd le onnan, hagyd, hogy ott hervadjon.

Hiszen minden szirma egy-egy sohaj volna
Porló szívémből nőtt s neked panaszolna.
Úgy mint egykor régen panaszoltam neked
Mikor nehéz volt már ez a földi élet.

Emlékszel még vissza? Dédelgetve engem
Letörülte gyakran hulló; fájó könnyem.
Jut-e még eszedbe, gondolsz-e még arra
A ki homlokodról a bút lecsókolta.

A ki ott alussza a nagy örök álmat,
Sötét éjjeleken vissza sír utánad.
Jöjj ki oda néha, simítsd el a rögöt,
Szerető kezéddel a durva göröngyöt.

Viktória.

A nyugalmas rév.

Írta: Kóbor Tamás.

Lapunk jogositott kiadása.

(Folytatása és vége.)

Majd egy utolsó kísérletet tett, hogy szüleit megbékélje: rábirta Schäffer Gizit, hogy hagyja oda a balletet. Isten tudja, milyen nehezére eshetett a leánynak az az áldozat s miből fizette ezentúl, három esztendőn keresztül a házbért. De megtette és finom arcán ezalatt az idő alatt is játszott a finom mosoly és megjelenése ezentúl is elegáns volt. Nos és aztán egyszerre csak megszakadt közöttük a viszony, Peval Gyula megbékült a szüleivel, elvette szerelemből azt a lányt, akit szülei az ő számára választottak. Schäffer Gizi pedig mosolyogva ment vissza a színházhoz, ahol továbbra is a menyasszonynak csúfolták.

Nem tudom miért, de ez a leány, akinek szívében rút megesalátása nem ejtett sebet, aki békén és mosolyogva állította helyre életében a status quo-t, megmaradván változatlanul annak, szegénynek, becsületesnek és elegánsnak: tisztelettel töltött el. Annál szánalmasabbnak láttam, azt az ellomposodott embert, aki most is hen-

ceg, érzeleg, kacérkodik önmagával és komédiázik másoknak. Szerettem volna szabadulni tőle, de mint annak idején a regényével, úgy tolokodott most a valóságával. Minden áron illusztrálni akarta az ő szóval festett idilljét: megakarta mutatni az ő csudálatos feleségét és nyugalom révét, ahogy otthonát nevezte.

Másnap értem jött s elvitt a lakására.

Egy zöldfa utcai régi ház második emeletére vezetett. Meghúzta a zsinoros csöngetyű rézkörtéjét; egy piszkos cselédleány nyitotta ki az ajtót. Az előszobában olesó, fésző, megfoltozott pokróc volt felterítve. Letettük kabátjainkat, kalapunkat s benyitottunk. Barna jütte-függönyök tüntek a szemembe legegység, majd egy pusztas fal, melyen apró tükör lógott. A padló fehérre volt sikálva, a ripsz székek az abroszszal leborított asztal körül kínos geometriai pontossággal voltak felállítva. Minden egyes bútor-darab korhadt volt a használságtól s szinte kiáltott róla a tisztaság. Bántó, rideg, lelketlen tisztaság, melytől megfagy minden érzés. Peval le akart ültetni, de a viláért sem mertem a geometriai félkört megrontani, félttem, hogy az asszony valahonnan elrönt és összeszid.

Az asszony különben nem jelentkezett; kinn volt a konyhában.

A második támadás.

A nikolsburgi béke, ha végrehajtják lelkiismeretesen, tűrhető állapotokat teremtetett volna Magyarországon, de Ferdinánd sokallotta, Bethlen pedig keveslette s e miatt egyik fél sem vette komolyan és csak a kedvező alkalmat várták mindketten, hogy megszabaduljanak a terhes kötéstől, különösen a fejedelem, aki izgatottan leste, miképen dől el a hadi szerencse Németországban. És ez eleintén a protestánsoknak kedvezett s a György Frigyes badeni gróffal egyesült Mansfeld 1622. április 22.-én Wieslochnál megverte Tillyt, a kath. liga vezérét. De győzelmük nem igen szüntette meg a prot. fejedelmek egyenlenségét, a mi fölbátorította a katolikusokat a birodalomban ép úgy, mint hazánkban és Ferdinánd kormánya a nikolsburgi békében ígért soproni országgyűlésen, Bethlen és hívei ellen irányuló végzéseket hozat s megtagadja nemcsak a kikötött 100.000 frtnak kifizetését, de még a végházak évi 50.000 forintját is. Utóbb pedig Tillynek a badeni örgrófn és braunschweigi Keresztélyen nyert győzelmei után, féket vesztett zordonsággal lépett föl a kormány és Csehországban kiadták a visszatérítési rendeletet, halállal fényezetve minden protestánst, bezárták és elkobozták templomaikat, októberben kiűztek minden papot s decretálták, hogy eretnek nem lehet földbirtokos. Hasonlóan kezdtek eljárni Magyarországon is s Győrött a protestánsokat a zsidókkal együtt kergették el, kifosztva mindenükből. Nyilvánvaló volt tehát, hogy mi sors várja Magyarországot is.

Bethlen tehát elhatározta, hogy újra mérlegbe veti kardját. 1623-ban Toldalagit Konstantinápolyba küldte az adóval s a portán rendkívül szívesen fogadták és gazdag ajándékokkal bocsátották vissza.

Peval barátom ragyogó arccal a bámulat hangján magyarázta, hogy a felesége igen barátságos vendégei irányában, de amíg a dolgát el nem végezte, az istennek sem mutatkozik. Közben megmutatta egyik gyermekét, egy bamba hihetetlenül piszkos ötéves fiút, aki lekuporodott a földre s apró öklét a szájába tömte.

Végre nyílt az ajtó s megjelent az asszony.

A hideg futott végig a hátamra. Könyörtelenül összeszorított ajakkal kívánt jónapot s szeme pillantása egyszerre ráterjedt az egész szobára. Észre is vett valamit, mert szónéklül kiment, egy törölörongygal tért vissza s megtörülte az ablak fáját. Ez az asszony folyton a porra vadászik, maniákus tisztasági dühben szenved.

Amellett ő maga hihetetlenül lompos és piszkos, elhízott alakján csak úgy lógtak a ruhadarabok s ahogy száját kinyitotta, a tisztátlan fogak sárgán-feketén villogtak ki belőle. Keze föl volt törve a sok sikálástól, a haja pedig kócos. Beszéde lusta és kimért, még a szavakkal és takarékoskodik. Amit mond, a házra és pénzre vonatkozik.

Peval barátom pedig az ablakban egy székre ülve, diadalmas tekintettel nézett rám.

E siker után az ingadozó és megrémült német szövetségsek helyett újakat keresett és talált: a tengeri hatalmakat, Angliát, Hollandiát és Velencét, melyek havi 40.000 tallér segélypénz fizetésére tettek kötelező ígéretet. Ekként biztosítva magát, még egyszer megkísérelte szépszerével orvosolni a sérelmeket, de hiába való volt minden törekvése, — s midőn meggyőződött ennek szomorú valóságáról Bethlen, azonnal megindította hadát és megvette Nagyszombatot, majd Morvába tért s Caraffa Jeromos császári tábornok a gödingi megerősített táborba menekült előle, de Bethlen úgy megszorította őt, hogy a kiéhezett német sereget csak a hirtelen kötött fegyverszünet mentette meg. A szünetet alkudozásokra használták, de csak 1624. május 8.-án fejezték be azokat, a nikolsburgi béke alapján.

(Vége következik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

A József Főherceg Szanatorium Egyesület sorsjátékát, az országsszerte megalakult hölgybizottságok rendkívül népszerűvé teszik. De megis érdemi ez a derék egyesület a közönség támogatását, mert eltekintve attól, hogy a szegénysorsú tüdőbetegek megmentése érdekében működik, — a sorsjáték nyereménytárgyai is olyanok, amelyeknek nyeresi esélyei reményében érdemes sorsjegyeket vásárolni. Az első nyeremény egy 22.000 koronát érő rendkívül modern foglalatú ékszer-kollekció, a második: egy 50 kötetet tartalmazó pompás könyvtár, amelynek szekrényét művész rajza után egyik udvari szállítónk készítette; a harmadik főnyeremény: öt különböző fegyvert tartalmazó vadászállvány, teljes vadászfelszereléssel. E három főnyereményt, amely valóságos látványosság-számba megy, a közel napokban kiállítják közszemlére a királyi bérpalotában lévő irodahelyiségben, ahol bárki által megtekinthető lesz. Ezen kívül még 725 kisebb-nagyobb nyereménytárgya van a sorsjátéknak.

Személyi hír. Dr. Issekutz Gyózó, városunk országos képviselője folyó hó 2.-án Budapestre utazott.

Mikor az asszony szó nélkül távozott, megszólalt:

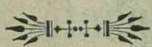
— Ez az én nyugalmas révem, ilyen az én boldogságom. A feleségem szeret, ahogy asszony csak szerethet. Aztán ugyebár nem is látszik meg a takarékoság, mely a háztartásban uralkodik?

Némán bolintottam igent és sietve ajánlottam magamat. Emlékembe idéztem az üde, az illatos szép és elegáns ballerina képét s beleképzeltem abba a lakásba.

Milyen egészen más színezete volna!

S elgondoltam, hogy az én Peval barátom akkor a régi dandy volna, aki mindennap a borbélynál fésültette magát. Bécsben mosat s aligha volna szegényebb, mint most, mert hiszen Gizi tud elegáns lenni az ő becsületes szegénységében is.

Aztán átláttam, hogy az az üde teremés csakugyan nem lehetett ily embernek a felesége, mert a férfi nem azt a lányt veszi el, akit szeret, hanem azt, akit érdemel.

Nemes Ede m. kir. honvédeztredes meglátogatta honvédzászlóaljunkt, s négy napra terjedt körülményes vizsgálat után távozott, teljes megelégedésének adva kifejezést.

Előléptetés. Honvédhelyőrségünk tisztjei közül Ó Felsége a Király Vörös Szilárd első osztályos kapitányt őrnagygyá, Hám Géza hadnagyot főhadnagygyá léptette elő.

Halottak előestéje. Folyó hó 1.-én délután a helyi róm. kath. papság nagy számú hívők kíséretében, áhítatos imák közt vonult a halottak városába: a temetőbe. Odaérkezve a halottakért elvégzett gyászszertartás után Steinhauer Ferenc lat. szert. lelkész beszédet tartott a világ mulandóságáról, a világ muló örömeiről s ebből kiindulva behatóan törekedett beigazolni, hogy fölötte hasznos — a végecélra való tekintettel — a muló örömek végére, vagyis a halálra is gondolni. Azután következett az egyes sírhantok beszentelése.

Megható jelenetek tárulnak ez órában a megfigyelő elé, a többé kevésbé megvilágított sírok között. A gyászoló alakok arcán, a kisírt szemekből, a hideg sírbantra borult árvák hangos zokogásából, mindenki tudomást vehet arról, hogy e napon mennyi szomorú emlék, mennyi pótolhatlan veszteség tárul lelki szemünk elé.

Az októberi ájtatosságok, mult hétfőn véget értek. A szűz Anya cultusza Magyarországon mindig hívő szívekre talált. Első szent királyunk neki ajánlotta föl koronáját, országát, s azóta nemzete mindig növekvő szeretettel, tisztelettel járult a Szent Szűz oltára elé. Eléje vitte örömeit, hozzá fordult bűjában, bánatában, ezer bajában:

Boldogasszony Anyánk!
Nagy inségben lévén
Így szólit meg Hazánk!
Magyarországról,
Romlott Hazánkról
Ne feledkezzél el
Szegény Magyarokról!

Sokszor hallottuk s énekeltük e régi zsolozsmát az idén is. Nagy okunk volt reá! S a Szűz Anya nagy segítségünkre volt. . . . A tiszteletére tartott esti ájtatosságot sok százan látogatták elejétől fogva, sokan olyanok, kiket ritkán vagy sohasem szoktunk a templomban látni. Meghattották sziveiket a Madonna cultus mysticismusa, lélekemelő volta.

A „Műkedvelő Szintársulat“ f. hó 6.-án (vasárnap) este adja elő Schöntan „Kis Kezek“ című vigjátékát, Steinhauer Ferenc fordításában, a következő szereposztással:

Courtin, nagykereskedő	Frink Sándor úr
Anna leánya	Gencsy Rózsika úrléány
De Vatinelle György veje	Slákovits Gergely úr
Amália előbbi neje	Zakariás Gitta úrléány
James Ruddle	Vaszika Vencel úr
Lady Clarens nővére	Incze Katinka úrléány
Chavarot	L. G. Fehrentheil Henrik úr
Desbrazures bizt. ügynök	Neumann Lajos úr
Lorin, szolga Vatinelle-nél	Jakabfy Albert úr
Kárpitos	Sander Frigyes úr
Ekszerész	Holom Vidor úr.

Történik Párisban — ma.

Kezdeté pont nyolc órákor.

A színi előadás tiszta jövedelmének fele részét az Erzsébetvároson építendő latin katolikus templom javára szánták.

Sok sikert kívánunk.

Eskütétel. Honvédségünk újonc legénységét f. hó 1.-jén eskették föl a szokásos ünnepi szertartásokkal.

Új sárpataki r. kath. lelkész. Amint beavatott körből hallottuk, Majláth Gusztáv püspök úr ó Méltósága, az elhunyt jó Bóth bácsi helyébe, Nagy István, Kalocsa-egyházmegyei áldozár személyében, a sárpataki róm. kath. egyházközségnek új papot nevezett ki. Ad multos annos!

Elhunyt főügyész. Pécsről jelentik: Phleps Ferenc pécsi kir. főügyész, ki ezelőtt három héttel vezette oltárhoz Mezőkapuson Sándor János belügyminiszteri államtitkár hugát Agnest, néhány napja tüdőgyulladásba esett s november

1-jén elhalt. Az államtitkár leütazott Pécsre sógora temetésének az előkészítésére. A beszterléseken ott volt a város színe-java. Az elhunyt főügyészt a Sándor család sírboltjában helyezik örök nyugalomra.

Majláth Gusztáv — kalocsai érsek. Császkai György kalocsai érsek halálával megüresedett a kalocsai érseki szék. Ez a második legnagyobb egyházi hivatal betöltése foglalkoztatja úgy a kormányt, mint a katolikus klerust. A minisztertanács jelöltje, — mint a kolozsvári lapok írják — Majláth Gusztáv Károly gróf erdélyi római katolikus püspök. Emlegették Bubicssai kassai püspököt is, ki bár szellemileg még úra önönmagának azonban annyira el van gyöngülve, — 83 éves — hogy képtelen oly hatalmas érsekségi tartomány kormányzására, mint amilyen a kalocsai. Az erdélyi katolikus egyházmegyét óriási veszteség éri, mihelyt a Majláth püspök érsekké történő kinevezése befejezett lesz. Mikor a nagyváradi püspöki szék betöltésekor emlegették a Majláth püspök nevét, kijelentette, hogy semmi áron sem fogadja el s kérte is a kormányt, hogy föl se ajánlják neki. Az érseki kinevezés elől azonban ki nem térhet.

A mikádó születésnapja. A mikádó november 3-án töltötte be ötvenkettedik évét; Port Arturt ostromló sereg születés napi ajándékol szánta népszerű császárijának a vár elfoglalását jelentő diadalt. A császár (Mutsu-Hito) 1868-ban lépett trónra.

Birtok-csere. Amint értesülünk a báró Szentkereszti Pál-féle buni államkincstári birtok gazdát cserél egy torontálvármegyei nagybirtokos nagyobbterjedelmű birtokával, amely telepítési célra alkalmasabb a buninál. Nem akarjuk, — ha e terv valóra válik — a földmivelésiügyi kormány telepítési akcióját kritizálni, de mi azt tartjuk, hogy a buni telepítés nemcsak nemzetgazdasági szempontból, hanem az ottani maroknyi magyarság megmentése, megerősítése céljából is kiszámíthatatlan fontossággal bírt volna a magyar állameszme érdekében. Amidőn tehát sajnáljuk, hogy a bekövetkező csere által ez irányban veszteségünk lehet, egyben örvendünk, hogy a buni államkincstári birtok a csereben oly tőzsgyökeres és előkelő magyar birtokos kezébe kerül, aki magyaros szellemével magyar gazdasági rendszerével nagy mértékben segítőtje lesz annak, hogy az ottani maroknyi magyarság ne vesszen el az oláh áradatban.

Orosz főiskolai viszonyok. Pétervárról írják hogy az orosz főiskolai viszonyok hitványsága miatt a középiskolát végzett ifjaknak csak nyolc százalékát bocsátják egyetemre. Ily módon szaporítják a brutális orosz hivatalnokságot, minthogy az egyetemre nem bocsátott ifjak kénytelenek erre a pályára menni, amelyhez Oroszországban nem szükséges egyetemet végezni. Az orosz kormánynak egyenesen az a szándéka, hogy gátat vessen az orosz nép szellemi színvonala emelkedésének, mert a zsarnokságot sötét céljaiban csak akadályozná egy fölvilágosodott társadalmi osztály. Megtörtént az a hallatlan dolog, hogy a moszkvai műegyetemen 764 pályázó közül csak 34-et vettek föl. A többi mehet kancsuka-forogónak!

Felelős szerkesztő: **Dr. Gillyén Kálmán.**
Kiadó laptulajdonos: Scholtes Albert.

HIRDETÉSEK.

Szám 382 — 1904.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a segesvári kir. járásbírósnak 1900. évi Sp. 25/3 számú végzése következtében dr. Baumgarten Károly ügyvéd által képviselt Schässburger Spar- und Credit-Verein javára Huszár József és t. korodszentmártoni lakosok ellen 1450 K s járulékaik erejéig 1901. évi szeptember hó 16-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 397 Kra becsült következő ingóságok u. m.: egy tehén, egy sertésöl, szekér és házbútorok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek az erzsébetvárosi kir. járásbírósnak 1904. évi V 167/6 számú végzése folytán 1450 K tőkekövetelés, ennek 1899. évi április hó 22-ik napjától járó 8% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 197 K 25 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig alpereseknél Korodszentmártonban leendő eszközzésére 1904. évi november hó 15-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §§-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Erzsébetváros, 1904. évi október hó 29-én.

87 **Csutak János, kir. bir. végrehajtó.**

Szám 394 — 1904. végrh.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszem, hogy a nagyszabeni kir. törvényszéknek 1904. évi 5697 P számú végzése következtében dr. Mátyás Lázár ügyvéd által képviselt Zimmermann és Munk javára Fernengel Márton helyi lakos ellen 1964 K 73 f. s jár erejéig 1904. évi október hó 11-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 2483 Kra becsült következő ingóságok u. m.: házbútorok, cipők, talpak és varrógépek nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek az erzsébetvárosi kir. járásbírósnak 1904. évi V 276/2. számú végzése folytán 1964 K 73 f. tőkekövetelés, ennek 1904. évi szeptember hó 21-ik napjától járó 6% kamatai 1/3% váltódíj és eddig összesen 96 koronában bíróság már megállapított költségek erejéig alperesnél Erzsébetvároson leendő eszközzésére 1904. évi november hó 12-ik napjának d. u. 1 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Erzsébetváros, 1904. október hó 28-án.

86 **Csutak János, kir. bir. végrehajtó.**

A Csiky-féle (főtéren) levő
ház és szőlő
szabadkézből eladó.

85 2-3 Értekezni Szentpétery Katánál.

A budapesti és nagyszabeni kiállításon kitüntetett mosó, vasaló és vegytisztító intézet.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy Erzsébetvároson (Nemes-utca 101. sz. a.) nagyszabeni üzlettel kapcsolatosan

mosó, vasaló és vegytisztító intézetet

rendeztem be. • Tisztítók férfi és női szövetruhákat, férfi ingeket, gallérokat, mancheteket, menyaszszonyi kelenyékét és mindenféle függönyt; eltávolítom a rozsdás és ténta foltokat. • Áraim a legjutányosabbak: ingek mosása, vasalása 24-28 fillér, gallér 4 fillér, két gallér 10 fillér, manchette 8 fillér — fehér, brillant fényvel chlormész nélkül. Munkámat gyorsan és a legszebben végzem. • A vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítem. • •

A nagyérdemű közönség kegyes pártfogását mély tisztelettel kéri

84 4-4

Tompos Antalné.

A „KÁVÉ KIRÁLY“-hoz.

A ki nagyon jó zamatu s illatu kávé kedvel, az csak a „Király kávé“ vegyen, mely a legkiválóbb fajok vegyítéséből áll s egy még eddig nem létezett módszer szerint van pörköltve. Hosszas kísérletezés után sikerült ezt elérnünk s így minden kávéismerő, ki egyszer megízleli, soha más kávé nem fog használni.

Ismeretes, hogy a kávé a legérzékenyebb cikk, melyből a finom zamatu s illatu azonnal elillan, valamint minden izzagot felvesz, miért is ezen kiváló kávé lemezdobozokba csomagoljuk s szállítjuk bármely postaállomásra bérmentve, utánvétellel a következő árban:

1 kgros doboz	— —	4 kor.	80 fill.
2 „ „	— —	9 „	— „
4 „ „	— —	17 „	20 „

Ezen különleges pörkölt kávé kivül ajánljuk a következő nyers fajokat, szinte bérmentve, utánvétellel bármely postaállomásra:

1 postacsomag 5 kgr. legfin.	Cuba	kor.	13.50
1 „ „ „ „	Ceylon	„	12.—
1 „ „ „ „	Jamaica	„	11.20

BIRO és TÁRSA

a „Kávé király“-hoz 60 16-26

BUDAPEST, VI. ker., Teréz-körút 2/b.

A „KÁVÉ KIRÁLY“-hoz.

Háromszori bekenésre

megszabadul kellemetlen lábizzadásától. Egy korona beküldése ellenében (tiz levéljegy) bérmentve küldi **Riesz gyógyszerész, Halas.** 66 11-13

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságu portland cementet ajánl olcsó áron a
BRASSÓI PORTLAND CEMENT-GYÁR
BRASSÓBAN,
Erzsébetvároson kapható **LANG ISTVÁN** úrnál.